

SEMINÁRNÍ PRÁCE 1

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, PSY 117

Vendula Horčíčková
414614, Psychologie

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, Ph.D.

Datum odevzdání: 1.5.2013

Fakulta sociálních studií MU, 2012/2013

Jaká matka, taková dcera; jaký otec, takový syn.

Známé rčení platí alespoň u některých charakteristik, jak ukázal Jan Sebastian Novotný a Petr Okrajek ve své studii z roku 2012. Autoři prokázali, že kouření rodičů má obrovský vliv na jejich děti v tom smyslu, že začnou kouřit také. Rodiče jsou pro děti vzorem se vším všudy, a to je potřeba si uvědomit.

Novotný a Okrajek v rámci mezinárodní dlouhodobé studie ELSPAC zkoumali vliv, kromě již zmíněného kouření, také např. hádek rodičů s dětmi, zaměstnanosti a nemocnosti rodičů na rozvoj rizikového chování dospívajících. Za rizikové chování lze v dnešní společnosti považovat obrovskou množství chování – od užívání návykových látek jako jsou cigarety, alkohol a drogy, přes poruchy chování, agresivitu a vandalismus, až po brzký začátek sexuálního života, promiskuitu a nedostatečnou ochranu při sexu.

Jistě mnoho z nás rozčiluje, když musí na zastávce trpět opilé výrostky nebo musí přemalovávat novou fasádu, protože je na ní graffiti. Rizikové chování ovlivňuje každého z nás prakticky neustále. Zarážející je, že častost těchto výjevů se zvyšuje a věk aktérů se naopak snižuje. A proto je důležité se věnovat odhalování rizikového chování v co nejmladším věku, aby se zamezilo jeho dalšímu rozvoji, tedy dalším škodám nejen ve městech na veřejném majetku, ale také dalším problémům v dospělosti daného člověka.

Autoři studie, zveřejněné v časopise E-psychologie, pracovali s 1635 chlapci a dívkami ve věku 15 let a jejich rodiči a snažili se pomocí dotazníků odhalit, které rodinné problémy nejvíce ovlivňují rozvoj rizikového chování. Rodina totiž, jak je známo, dává dětem prvotní vzor a stav rodiny jistě může ovlivňovat postoj dítěte k celé řadě věcí.

Výsledky studie potvrzují přímý vliv kouření – pokud kouří rodiče, kouří zhruba 50% jejich děti, zatímco pokud rodiče nekouří, kouří pouze cca 35% jejich dětí. Je přitom poměrně jedno, zda kouří jeden rodič či oba, záleží pouze na tom, jestli doma kouří někdo. Podstatné je také, jak moc rodiče kouří. Do 20 cigaret denně platí, že čím více rodiče kouří, tím pravděpodobněji budou kouřit i jejich děti. Poté následuje pokles, způsobený zřejmě tím, že tak časté kouření už některým dětem může připadat spíše nechutné a odrazuje je. Procento dětí, které i tak kouří, je ale stále poměrně vysoké – téměř 42% při kuřáctví matky a 49% u kuřáctví otce. Jako velmi nepříznivé lze vnímat časté konflikty mezi rodiči a dětmi a

nedostatek kontaktu dětí s matkou, způsobený nepřítomností matky doma na příklad proto, že je kvůli nemoci dlouhodobě hospitalizována v nemocnici nebo tráví velmi mnoho času v práci. Pokud se rodiče dětem dostatečně nevěnují a nemají čas je vychovávat, děti hledají oporu a zabavení jinde, nejčastěji u svých vrstevníků, kde se za vzájemné podpory pouštějí do podniků, z kterých rodiče určitě radost nemají a rozvíjí se právě výše zmiňované rizikové chování - nejčastěji kouření, užívání alkoholu a záškoláctví. Např. pokud jsou děti vystaveny konfliktům s rodiči, kolem 47% z nich kouří a až 79% z nich pije alkohol, což je nárůst cca o 10% oproti stavu bez konfliktů. Studie ale také potvrzuje, že není dobré, aby matky dělaly ze svých dětí mazánky a byly pořád doma. Pokud jsou matky neustále doma, jejich děti to už spíše začne rozčilovat a začnou se chovat agresivněji.

Takže rodiče, nesedíte pořád jen v práci, vezměte své děti někde na výlet, chovejte se k sobě přátelsky a omezte své neřesti, protože nikdo nedá vašim dětem lepší vzor, než jste vy sami!

Literatura: Novotný, J. S., & Okrajek, P. (2012). Vliv vybraných charakteristik rodinného prostředí na rizikové chování 15letých adolescentů. *E-psychologie* 6(2), 9 – 21. Dostupný z WWW: <http://e-psycholog.eu/pdf/novotny-okrajek.pdf>.

Hodnotím kladně vaši snahu výsledky interpretovat a popisovat slovy, zkuste se ale znovu zamyslet, zda slova jako „obrovský“ a „velmi nepříznivý“ jsou na místě. Nejste novinářka, naopak jste studentka se znalostí statistiky. Tyhle znalosti použijte i k úvaze, zda je na místě hovořit o přímém vlivu rodičů na děti – umožňují použité statistiky závěry o kauzalitě?

V tomto duchu prosím popularizaci přepracujte.